

Penilaian

Pendidikan

dalam

Penilaian Pendidikan

dalam

**Vincent Pang
Denis Lajium**

UNIVERSITI MALAYSIA SABAH
Kota Kinabalu•Sabah•2010
<http://www.ums.edu.my/penerbit>
Ahli Majlis Penerbitan Ilmiah Malaysia (MAPIM)

**© Universiti Malaysia Sabah, 2008
Cetakan Pertama, 2008
Cetakan Kedua, 2010**

Semua hak cipta terpelihara. Tidak dibenarkan mengeluar ulang mana-mana bahagian artikel, ilustrasi dan isi kandungan buku ini dalam apa juga bentuk sama ada secara elektronik, fotokopi, mekanik, rakaman atau cara lain sebelum mendapat izin bertulis daripada Penerbit Universiti Malaysia Sabah. Keizinan mendapat hak terbitan daripada hak cipta ini tertakluk kepada pembayaran royalti atau honorarium.

Perpustakaan Negara Malaysia

Data Pengkatalogan-dalam-Penerbitan

Pang, Vincent

Penilaian dalam pendidikan / Vincent Pang and Denis Lajium.
ISBN 978-983-2369-81-3

1. Educational tests and measurements. 2. Educational evaluation.

I. Denis Lajium. I. Judul.

371.26

Pereka Kulit: Denis Lajium
Pereka Letak Halaman: Camellia Alfred
Muka Taip Teks: Times New Roman
Saiz taip Teks dan *Leading*: 11/13.2 poin

KANDUNGAN

Senarai Jadual	viii
Senarai Rajah	ix
Senarai Singkatan	xi
Prakata	xii
Bab 1 PENGENALAN	1
Pengukuran	1
Pengujian	2
Penaksiran	3
Penilaian	4
Domain Penilaian	6
Jenis-jenis Penilaian dalam Pendidikan	7
Interpretasi Ujian	12
Rumusan	15
Bab 2 PENILAIAN PROGRAM PENDIDIKAN	17
Apakah Itu Penilaian Program?	17
Tujuan Penilaian Program	18
Dimensi Penilaian Program	19
Perbezaan antara Penilaian dan Penyelidikan	20
Model Penilaian	21
Rumusan	27
Bab 3 OBJEKTIF PENGAJARAN	29
Objektif Pengajaran dan Hasil Pembelajaran	29
Ciri-ciri Objektif Pengajaran	30
Hubungan Objektif Pengajaran dengan Penilaian	31
Taksonomi Objektif Pengajaran	33
Kesepadan Objektif Pengajaran dengan Ujian	57
Rumusan	58
Bab 4 PRINSIP ASAS PENGUJIAN	59
Kesahan	59
Kebolehpercayaan	64
Keobjektifan	67
Kebolehtadbiran	68
Kemudahtafsiran	68
Rumusan	69

Bab 5	MERANCANG PENGUJIAN	71
	Menentukan Tujuan Ujian	71
	Analisis Kandungan	74
	Jadual Spesifikasi Ujian	77
	Membina Item Ujian	87
	Rumusan	92
Bab 6	PEMBINAAN ITEM UJIAN	93
	Ujian Objektif	93
	Ujian Subjektif	102
	Rumusan	108
Bab 7	PENTADBIRAN UJIAN	109
	Penyusunan Item Ujian	109
	Respons Ujian	111
	Arahan dan Maklumat Ujian	113
	Persekutaran Ujian	114
	Rumusan	116
Bab 8	KAEDAH PEMARKAHAN	117
	Kaedah Analitik	117
	Kaedah Pemarkahan Holistik	118
	Rumusan	121
Bab 9	STATISTIK ASAS	123
	Taburan Skor	123
	Pengumpulan Skor Mentah dalam Selang Kelas	126
	Ukuran Kecenderungan Memusat	130
	Ukuran Kebolehubahan	136
	Taburan Normal dan Sisihan Piawai	139
	Rumusan	142
Bab 10	INTERPRETASI SKOR UJIAN	145
	Interpretasi Skor Ujian Melalui Rujukan Kriteria	145
	Interpretasi Skor Ujian Melalui Rujukan Norma	147
	Skor Piawai	148
	Rumusan	152

Bab 11	ANALISIS ITEM	153
	Indeks Kesukaran	153
	Indeks Diskriminasi	154
	Analisis Pilihan Jawapan	158
	Rumusan	159
Bab 12	PENILAIAN SECARA KUALITATIF	161
	Penilaian Melalui Pemerhatian	161
	Temu Bual	170
	Analisis Data Kualitatif	172
	Triangulasi	173
	Rumusan	173
Bab 13	PENILAIAN MELALUI PORTFOLIO	175
	Rasional Penggunaan Portfolio	175
	Pembinaan Portfolio	176
	Panduan Penilaian Portfolio	178
	Peringkat Penilaian Portfolio	179
	Rumusan	180
Bab 14	SOAL SELIDIK	181
	Pembinaan Soal Selidik	181
	Penskoran Item Soal Selidik	189
	Batasan Soal Selidik	191
	Rumusan	191

Rujukan
Indeks

SENARAI JADUAL

Jadual	Halaman
2.1 Perbezaan antara penilaian dan penyelidikan	21
3.1 Aras-aras domain kognitif	34
3.2 Definisi aras Taksonomi SOLO	41
3.3 Contoh item mengikut Taksonomi SOLO dalam kemahiran membaca	42
3.4 Contoh item Matematik mengikut Taksonomi SOLO	43
3.5 Struktur dimensi pengetahuan	45
3.6 Struktur dimensi proses kognitif	46
3.7 Aras-aras domain afektif	49
3.8 Aras domain prsikomotor	53
4.1 Kaedah kestablian	64
4.2 Kaedah bentuk sama	65
4.3 Kaedah uji semula-bentuk sama	65
5.1 Perbandingan jenis ujian	76
5.2 Analisis kandungan bagi topik tindak balas redoks	78
5.3 JSU bagi ujian 30 item dalam topik tindak balas redoks	80
5.4 Agihan masa pengajaran untuk tajuk tindak balas redoks	81
5.5 Perbandingan antara format item ujian	85
8.1 Pertimbangan memberi gred berdasarkan skala nominal	120
9.1 Taburan skor mentah	123
9.2 Jadual taburan frekuensi	124
9.3 Taburan frekuensi kumulatif	125
9.4 Pengumpulan skor-skor selang kelas	127
10.1 Kriteria skor	147
11.1 Pentafsiran item berdasarkan IK	154
11.2 Pentafsiran item berdasarkan ID	155
11.3 Penentuan IK dan ID ujian bahasa Inggeris Tingkatan Satu	156
11.4 Jadual analisis pilihan	158

SENARAI RAJAH

Rajah	Halaman
1.1 Prosedur penilaian	5
1.2 Hubungan antara pengujian, pengukuran, penaksiran dan penilaian	6
1.3 Perkaitan antara domain penilaian dan objektif pengajaran dan isi pelajaran	6
1.4 Penilaian dan domain penilaian	7
1.5 Proses penguasaan pembelajaran	9
1.6 Peranan penilaian sumatif dalam pengajaran	10
1.7 Proses penguasaan pembelajaran Tingkatan Empat	11
1.8 Proses penguasaan pembelajaran KBSM bagi Tingkatan Empat dan Tingkatan Lima	12
1.9 Interpretasi Rujukan Norma dan Rujukan Kriteria	13
1.10 Taburan skor URN	14
2.1 Model CIPP	23
3.1 Objektif pengajaran Kimia	30
3.2 Perkaitan antara objektif, pengajaran-pembelajaran dan penilaian	32
3.3 Jadual taksonomi	47
3.4 Jadual taksonomi bagi topik tindak balas redoks	48
4.1 Kesahan ujian	60
4.2 Pensampelan item	61
5.1 Pengelasan item ujian	83
5.2 Proses pembinaan JSU	88
6.1 Jenis ujian objektif	94
6.2 Senarai semak bagi ujian subjektif	105
6.3 Kesan <i>Halo</i>	107
6.4 Kesan <i>Horn</i>	107
7.1 Contoh ruangan jawapan dalam kertas ujian	112
7.2 Contoh kertas jawapan objektif	113
9.1 Graf garis	124
9.2 Lengkung frekuensi kumulatif (ogif)	125
9.3 Lengkung frekuensi kumulatif (ogif) bagi data terkumpul	128
9.4 Histogram dan poligon	129
9.5 Lengkung frekuensi	129
9.6 Taburan simetri	134

Rajah	Halaman
9.7 Lengkung taburan pencong positif	135
9.8 Lengkung taburan pencong negatif	135
9.9 Perbandingan taburan normal dengan sisihan piawai yang berbeza	140
9.10 Perbandingan taburan normal dengan min yang berbeza	140
9.11 Taburan normal dan sisihan piawai	141
9.12 Luas di bawah lengkung dari min	141
9.13 Luas di bawah lengkung antara sisihan piawai	142
9.14 Luas di bawah lengkung dan frekuensi kumulatif peratusan	142
10.1 Perkaitan antara skor mentah dan skor piawai	150
10.2 Taburan skor mentah dan skor piawai	151
12.1 Rekod anekdot	165
12.2 Rekod berterusan	165
12.3 Pensampelan masa	166
12.4 Pensampelan peristiwa	167
12.5 Senarai semak	167
12.6 Contoh skala pemeringkatan bernombor	169
12.7 Contoh skala pemeringkatan grafik	169
13.1 Peta perkembangan pelajar dalam mempelajari ejaan	178
13.2 Proses analisis	179

SENARAI SINGKATAN

ID	Indeks Diskriminasi
IK	Indeks Kesukaran
JSU	Jadual Spesifikasi Ujian
KBSM	Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah
KBSR	Kurikulum Bersepadu Sekolah Rendah
Model CIPP	Model <i>Context, Input, Process</i> dan <i>Product</i>
PIBG	Persatuan Ibu Bapa dan Guru
PMR	Penilaian Menengah Rendah
SOLO	Structure of the Observed Learning Outcomes
SPM	Sijil Pelajaran Malaysia
SSB	Sistem Saraan Baru
SSM	Sistem Saraan Malaysia
STPM	Sijil Tinggi Persekolahan Malaysia
UPSR	Ujian Pencapaian Sekolah Rendah
URK	Ujian Rujukan Kriteria
URN	Ujian Rujukan Norma

PRAKATA

Penilaian pendidikan merupakan suatu aspek dalam bidang pendidikan yang penting kerana ia adalah mekanisme yang menjamin kualiti pendidikan yang diberikan kepada anak bangsa. Penilaian di dalam bilik darjah merupakan sebahagian daripada tugas seorang guru. Oleh itu, penerbitan buku "Penilaian dalam Pendidikan" ini adalah bertepatan dan bersesuaian kepada guru dan bakal guru. Buku ini antara lain merupakan suatu panduan praktikal yang menumpukan penilaian agar dapat dilaksanakan dengan lebih bersistematiselain dapat membantu pengajaran dan pembelajaran.

Buku ini merangkumi aspek-aspek penting dalam penilaian pendidikan. Pada bahagian awal buku ini, konsep-konsep asas dalam pengukuran dan penilaian, penilaian program pendidikan dan model penilaian dalam pendidikan diperkenalkan. Seterusnya, buku ini menjelaskan dan membincangkan mengenai proses-proses penilaian dilaksanakan. Ini termasuklah objektif pengajaran dalam penilaian, prinsip asas pengujian, merancang penilaian, pembinaan item ujian, pentadbiran ujian dan juga kaedah pemarkahan. Buku ini juga menyentuh aspek penilaian tidak formal dengan memberikan pendedahan awal mengenai penilaian tidak formal yang boleh dilaksanakan di sekolah seperti penilaian secara kualitatif, portfolio dan soal selidik. Dalam setiap bab, semak kendiri disediakan agar pembaca dapat menilai kefahaman masing-masing.

Buku ini dipersembahkan secara langsung dan mudah difahami, disertai dengan contoh-contoh yang sesuai. Ia sesuai digunakan untuk pelbagai peringkat pengajian sama ada pada peringkat siswazah atau pascasiswazah, dengan menyentuh kebanyakan konsep asas dalam pengukuran dan penilaian, di samping membincangkan beberapa konsep lanjutan. Selain dapat digunakan sebagai panduan dalam aspek penilaian dalam pendidikan, buku ini juga diharapkan dapat membantu pelajar melaksanakan penyelidikan yang melibatkan pengukuran dan instrumentasi.

Kami ingin mengambil kesempatan untuk merakamkan setinggi terima kasih kepada semua pihak yang terlibat dalam menjayakan penerbitan buku ini.

Vincent Pang
Denis Lajium
Sekolah Pendidikan dan Pembangunan Sosial
Universiti Malaysia Sabah
2008